

AMERIKA ESPERANTISTO

SEPTEMBER, 1919

**OFFICIAL ORGAN OF
THE ESPERANTO ASSOCIATION
OF NORTH AMERICA**

La
"Cherita
Grand"

2
Longa
56
Colojn
S

Kiel Esperanto, la universala
lingvo, entenas en si ĉiujn el la
plej bonaj elementoj de ĉiuj ling-
voj kaj prezentas novan kaj tute
apartan peron, tiel ankaŭ la
"Cherita Grand," eltirante el di-
versaj fontoj, montras tre unikan
instrumenton; la plej malgranda
"Grand."

EMERSON PIANO CO.

[Fondita 1849]

EDWARD S. PAYSON, President

Boston, Mass., Usono

217

Amerika Esperantisto

American Esperantist

Entered as second-class matter May 15, 1913, at the Postoffice at West Newton Station, Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

A true translation of the non-English portion of this magazine filed with the Postmaster, Boston, Mass.

Published Monthly by

THE AMERICAN ESPERANTIST COMPANY (Inc.)
WEST NEWTON, MASS.

One Dollar a Year.

Du Spesmiloj Jare.

Single Copy Ten Cents.

VOL. 24

SEPTEMBER, 1919

No. 6

THE FUNDAMENTAL OF WORLD READJUSTMENT

We are facing a new era and it is for us to make that era a success or a failure. The pent-up hatreds and misunderstandings between the nations of the last century have burst forth in a reign of terror both frightful as a warning sample of war in the future and disheartening in its actual display of the rule of force. Problems within each nation resultant from the rise of capital, industries, and cities are still to be solved. A democracy to function peacefully must educate all its citizens concerning problems internal and problems external.

Russia has given an example of what non-education nowadays may mean. Never having had occasion to take part in a democratic government, the Russian, filled with good intentions, instead of counting votes, reverted to the customs of Old Novgorod; i.e.—to throw those who were not for "the right" (as he saw it) into the river. That intent to do right needs with it education and communion with the rest of the world by the poorest peasant and workman. There is one means that can accomplish that — Esperanto.

Japan has a crowded and industrious population. The masses had even before the war no more than a bare subsistence; today thousands are at a starving wage. Peace taxes and popular education can alone permit the acquirement of truly democratic ideals and government. Today the Japanese printed language is itself beyond the means of many, only a highly fortunate few can hope to give long years from labor for a passable knowledge of English. Only one door can open the better side of our civilizations to the masses—Esperanto.

Palestine will, it is planned, become the home of Jews from all the regions of the earth. There is one tongue alone that can link all the Hebrews to all of Europe's civilizations, a tongue especially designed by a Jew as such a link of friendship—Esperanto.

Ireland is seeking independence, economic, political and mental, from the English. The English language, as every other great language, is constantly submerging Irish to English ideals and attitudes. Whether or not the old Gaelic speech be revived, Ireland needs a direct means of communication with the rest of the continent, and the one reasonable solution—as for all small freedom-loving language units—lies in a non-national language—Esperanto.

Armenia has suffered untold horrors and is still surrounded by untamed Kurdish and Turkish tribesmen. How can the civilization of the present be brought thither to civilize and unite all these peoples? Shall they all learn Russian or Turkish or Persian or—Esperanto?

The peoples of India, of China, of Persia are groping upwards, forced by economic pressure, to the culture of the modern world. They have values to give us as well as values to receive. On the path there are countless obstacles and none more difficult than the problem of language. One language alone can readily convey from one to the other the values of Europe and of Asia—Esperanto.

Mexico is a nation, largely of Indian blood, making valiant efforts to attain both material progress and popular well being. We are happy to be able to give to our readers this month a vivid picture from Mexico. We hope that this article will receive the attention that it deserves, especially from the light it throws upon present day problems in our own neighbor state. We believe that sanity and honesty of judgment will prevail on both sides of the border despite the yellow excitement mongers. It is a privilege for us Esperantists to get into closer touch with our neighbors to the southward and to do our part toward a better understanding thru the aid of Esperanto.

Is Esperanto the sole and only means of world readjustment?—No, but Esperanto is the only sure, quick means at hand and the soul of the world longing for a new era of world peace and brotherhood—that is what we call Esperantism.

Concerning Dr. Cottrell, newly returned to the states, we noticed the following item in *La Progreso*: — *Gojigan viziton ni havis la 17 jun., kiam post la antaŭa telegrafa anonco vizitis nin s-o inĝ. F. Cottrell el Washington, dumviva membro de U. E. A. Li venis estante akompanata de s-oj kapitano Waterson, majoro Gabriel kaj Durych, sekretario de nia komerca ministro Stanek, por viziti la Skoda-fabrikon kaj okcidentbohemiaj karbminejojn. La duan tagon li vizitis kune kun s-o majoro Gabriel la historian urbdomon de Plzen. Ilin akompanis nia red. s-o Tittl. En la urbdomo la amerikaj gastoj estis bonvenitaj de la urbestro Dr. Mandl, kiu espriminte sian ĝojon pri ilia vizito, menciis la gravecon de Plzen pro ĝia industrio kaj petis s-n Tittl traduki liajn vortojn al la karaj gastoj. Poste li forkondukis ilin en sian kancelarion kie li donacis al ili kelkajn memorarojn je la urbo, kaj en la Halon, kie ĵus estis kunveninta la urba konsilantaro, inter kiu estis ankaŭ la prezidanto de la loka Esp. klubo s-o inĝ. Novak. La gastoj estis akompanataj ankaŭ tra aliaj ĉambroj de la urbdomo kaj ĉie donis la urbestro klarigojn, kiujn tradukis s-o Novak esperanten, s-o Tittl ankaŭ anglan. S-o Cottrell estas tre fervora esperantisto, kiu ĉie forte propagandas Esperanton.*

LA MEKSIKA RIBELULO EMILIANO ZAPATA

Nun ke la konata Zapata estis mortigita kaj Bolŝevismo minacas la mondon, mi kredas ke estos interesa al miaj legantoj koni kelkajn detalojn pri tiu stranga individuo kiun sensaciemaj gazetistoj ĉi tie kaj en Usono faras ŝajni modernan "Attila"-n.

La Diktatoro Diaz estis renoncinta la povon. Leon de la Barra estis la Provizora Prezidanto dum oni faris ĝeneralan elektadon.

Francisco I. Madero, la alkondukanto de tiu armmovado 1910-11, estis devigata pro konveno kun la pasinta registaro, restarigi konstitucian ordon kaj legajn metodojn.

Madero, honesta kaj sindona viro, respektis sian kompromiton, kaj multaj eminentaj tiranaĉoj nomitaj "cientificos" faris uzon el la oportuno por intrigadi por nuligi kiel eble plej multe la revolucion triumfon. Ili, tre egoismaj, ne estis kontentaj de la movado alkondukita en kavalira maniero; ili volis nenion cedi; ili pensis ke ili povus esti la estroj de la lando por ĉiam.

Kompreneble tiu ĉi politika stato vekigis malkontentecon inter la veraj revoluciistoj kies celo ne estis riĉiĝi aŭ obteni povon kaj honorojn.

Post kunveno de kelkaj revoluciistoj en Meksikurbo, oni decidis havi rendevuon en Cuatlaŭrbo el la Ŝtato Morelos — kie Emiliano Zapata havis tiam la plej grandan nombron el revoluciaj soldatoj, — por diskutadi kiamaniere oni povus influi sur Madero kaj la Provizora Prezidanto por kontraŭstari la subteran laboron de la "cientificos."

Estis la monato Julio de 1911a. Mia amiko Generalo Camerino Z. Mendoza, estro en la suda parto de Ŝtato Puebla, komiziis min iri al Cuatla kiel sia delegito por pritrakti la aferon.

Je tiuj tagoj la 29a Bataliono el la venkita regula armeo sub la ordonoj de Kolonelo Blanquet—poste Milita Ministro de Huerta—pro ia ajn preteksto havis bataleton kun Maderanaj soldatoj en Puebla urbo kaj estis multe el ili mortigitaj.

Tiam la ĵurnaloj pagitaj de la hispanaj kaj meksikaj terposidantoj de Morelos por presi kalumniojn kontraŭ Zapata por eviti ke li estu Gubernestro de la Ŝtato, presis eksterordinarajn eldonojn dirante ke Zapata pretiĝis por ataki Puebla urbon por venĝi la mortigitajn samideanojn . . . Kaj donis imagajn detalojn pri tiu proksima katastrofo.

Mi estis ankaŭ Generalo; mi partoprenis la armmovadon, kontraŭ miaj propraj ideoj, nur ĉar mankis viroj kiuj kuragiis iniciati la solan rimedon kiu restis al ni de la momento ke Diaz ne toleris la legajn evoluajn perojn. Do, mi neniam konsideris serioze la militan rangon kiel niaj nunaj Generaloj, kaj mi iris al Cuatla ne tute trankvila, pensante ke eble mi trovus min miksitaj en tiu konflikto kaj inter homoj al kiuj mi ne povis inspiri konfidon ĉar mi ne estis demagogo, kaj precipe pro la pentraĵoj kiujn pri Zapata faris per nigraj kaj ruĝaj koloroj la suprenomitaj gazetistoj.

Ni imagis—Kapitano akompanis min—trovi la fervojojn detruitaj aŭ militajn vagonarojn portantaj soldatojn Puebla-n.

Sed ni trankviliĝis baldaŭ kiam ni sciis ke vagonaroj en tiu regiono estis regulaj kiel kutime.

Ni alvenis Cuautla-n ĉirkaŭ meznokto. Pluvadis terure kaj la stratoj ne brilis pro bona elektra lumigo. Neniu enuigis nin per demandaroj k.c. kutimaj dum milita epoko.

Ni obtenis ĉambron en ne malproksima hotelo kaj avide ni demandis al la hotelmajstro pri la tiea situacio.

— Cio estas trankvile, sinjoro Generalo — li respondis al mi — Nia Generalo Zapata penas konservi ordon kaj garantiojn tra la Ŝtato.

— Kaj ĉu vi scias se Generalo Zapata trovas sin ĉi-tie, — mi demandis.

Ne, sinjoro, ŝajnas al mi ke li estas ĉe sia vilaĝo Villa de Ayala, kiu ne estas malproksime de tiu ĉi urbo.

Ni remarkis ke la meblaro, same kiel fenestrovitroj kaj muroj montris signojn de kuglaj tuŝoj, kaj tiu babilema hotelmajstro rakontis al ni kiel furioza estis la batalado por kapti la urbon el la manoj de la Diaza armeo.

— Kaj tuj post la kapto de la urbo, antaŭ ol Generalo Zapata eniris persone — daŭris li — la popolo bruligis multajn butikojn kiel venĝo kontraŭ determinataj ekspluatantoj, kaj la "entuziasmo" iris tiel senbride ke eĉ al mi oni rabadis ĉiujn la meblojn.

— Kaj vi devis aĉeti alian meblaron — diris la Kapitano.

Ne, sinjoroj, kiam Generalo Zapata eniris ĉi tien mi plendis antaŭ li pri tiu rabado, kaj li ordonis ke oni serĉu miajn meblojn en la urbo kaj ĉirkaŭantaj vilaĝoj, kaj iom post iom mi rehavis ĉiujn, escepte kelkajn tirkestojn kaj aliajn bagatelojn.

Mi komencis kompreni la malhonestecon de la ĵurnaloj pagitaj de la terposedantoj, veraĵ feŭdalaj sinjoroj.

Je la sekvanta tago, frumatene ni matenmanĝis kaj ĉeestis la hotelojn por demandi pri aliaj delegatoj kies nomojn ni konis, sed nur DU estis alvenintaj. La aliaj, aŭ estis timigitaj de la imagaj ĵurnalaj raportoj, aŭ atendis ke la situacio estu pli hela por povi agadi laŭ cirkonstancoj kaj ne laŭ principoj.

Ni kunigis, interŝanĝis impresojn, kaj iris al la Komandantejo por montri niajn dokumentojn kaj peti ĉevalojn kaj gvidanton por translokiĝi al Villa de Ayala.

Oni pruntis al ni kvar malaltajn, malgrasajn eksterplatajn ĉevalojn iom similajn al kameloj pro ilia nepostulemece pri manĝi kaj trinki.

La gvidanto, Zapata Kapitano, tuj altiris nian atenton pri la fakto ke Generalo Zapata estas tute trankvila en sia vilaĝo, ke la loĝantoj de la Ŝtato ĝuadas garantiojn kaj ke oni ne eĉ pensis fari kion la meksikurbaj ĵurnaloj diris.

Zapata ne trovis sin tie: li iris al alia vilaĝo, kaj post multe vagadi de loko, fine ni renkontis la faman akompanata de lia Stabo kaj gardistaro je kvindek homoj, ĉiuj portantaj la tipajn regionajn vestojn kun eksterordinaraj grandaj rondaj ĉapeloj.

Zapata rajdis belan ĉevalon, kaj laŭ la kutimo inter kamparanoj, kiam li vidis nin, li pikis la beston por antaŭensaltigi ĝin por montri la bonan kvaliton de ĉevalo kaj rajdanto.

Zapata estis komuna tipo el suda kamparano. La haŭtkoloro tre bruna, nigroj haroj kaj okuloj, iom malgrasa kaj longaj lipharoj.

Li salutis nin per manpremo kaj invitis nin iri al la Urbdomo de Villa Ayala por pritrakti nian aferon.

Tie ni renkontis lian Privatan Sekretarion, Otilio Montano, eks-instruisto de la vilaĝo, kaj kiam li konis la kialon de nia ĉeesto li mendis butelon de "mexcal," alkoholo el kreskajo "maguey" — meksika agavo.

Ni ĉiuj sidigis ĉirkaŭ granda tablo en interna ĉambro kaj la glasetoj da mexcal rondiris ĝin.

Je la tria glaseto, Montano ŝajnis parolmaŝino kaj preskaŭ monopolis la konversacion.

— Nia Generalo Zapata estas la sola civitano kiu povus esti taŭga Gubernestro de Morelos, ĉar li konas la bezonojn de nia popolo tiel multe ekspluatata kaj sklavigata de la grandaj terposedantoj — diris Montano, movante siajn brakojn kiel malkara komedianto.

Zapata apenaŭ parolis; li majeste, per sia dekstra mano malpura kiel sia maldekstra, ĉar tiu Generalo nur ricevis hazarde sur sia korpo la pluvakvon, tordis siajn longajn lipharojn, iom ridetante je la trograndigataj laŭdoj.

— Vi rimarkos — daŭradis Montano — kiel akre kaj kalumnio la "flava" presaro (yellow press) atakadas nian Generalon. La grandaj terposedantoj ne volas ke kuraĝa kaj patriota civitano estu Gubernestro, sed la tuta popolo — en Morelos apenaŭ ekzistas mezklaso — fervore voĉdonos por nia fama Generalo.

Aliaj membroj el la Zapata Stabo rakontis la grandajn batalojn kie la kuraĝa kaj saĝa Generalo eklipsis la mondfaman nomon de Napoleono! . . . . .

Poste Zapata invitis nin por meztagmanĝi ĉe li.

La bieno de la poste timinda ribelulo, estis peceto da tero heredita de lia patro, kelkaj bovoj kaj bovinoj kaj du rondaj budoj faritaj per arbtrunkoj palmobranĉe ĉirkaŭkovritaj.

Unu budo estis dediĉita al kuirejo kaj kudrejo de la edzino, la alia kies "mebloj" konsistis el du litoj, unu tablo kaj sidiloj, konstruitaj eble de Zapata mem kiam li ne ankoraŭ songis esti Generalo, estis manĝo-ĉambro, dormo-ĉambro, gasto-ĉambro, kc.

SinJORINO Zapata kaj aliaj parenĉinoj de ŝi, ili ĉiuj apartenantaj al nia enlanda kampanaro, estis vigle pretigantaj la mangon por la moŝta edzo kaj liaj gastoj.

Ni ankoraŭ estis devigataj trinki aliajn glasetojn da mexcal, kaj la festeno komencis.

Zapata estis tre ĝentila al mi kaj kiam li pasis al mi teleron plenan de fluida varma kuirajo, duono el la enhavo estis versita sur mia pantalono — ni iris en civila vesto kaj nia Generalo ankaŭ portis saman; strange, li neniam uzis uniformon — kaj li ne montris ian ajn bedaŭron li simple diris al mi en konvinkanta tono:

— Ne timu, tio ne kolorigas . . . . .

Se mi bruligus la kruojn, tio estus bagatelon por la Generalo!

Kiam mi konsideris oportune, mi iniciatis konkretan konversacion pri la afero pro kiu ni iris tien, kaj por koni la Zapata'n opinion pri la politika situacio tra la lando.

Ni, la delegitoj, penis montri al ili la intrigojn de la "cientificos" kaj la prudentecon agadi iamaniere por kontraŭstari tion. Fine li parolis.

— Mi neniam fidis pri la "federaloj" (nomo donita al la regula armeo); ili estas jaluzaĵoj de niaj militaj rangoj, kaj pro tio mi forpelis ilin el tiu ĉi regiono. Nur restas kelkaj el ili en Cuernavaca, sed mi postulas ke ili ankaŭ foriru. Ni estas tute por Madero kaj niaj laboroj por la venontaj elektoj subtenos lin kiel Prezidanto. Se oni permesos liberan balotadon ĉi tie, ni restos trankvilaj; sed se oni intencas pro la bienuloj, malpermesi la liberan esprimon de la popolaj deziroj, tiam ni vidos . . . . .

Kaj la nigraj okuloj de la kamparano brilis intense.

Tio sufiĉis al mi por koni tre klare ke Zapata interpretis la revolucion en la senco ke li devis esti la Morelos'a Gubernestro kaj ke se li atingus tiun personan celon, la resto el la lando ne priokupigus lin.

En Meksikurbo la du aliaj deligitoj adiaŭis min, elreviĝitaj de la malsukceso de nia rendevuo, kaj kiam ni veturis, la Kapitano kaj mi, al Tehuacan kie estis nia ĉefloĝejo, mi estis pensanta pri la kapricoj de Sorto.

Zapata estis komuna kamparano kiu apenaŭ sciis skribi sian nomon; neniam antaŭe li propagandis ennaskitajn liberajn ideojn, li vivadis indiferenta al la suferoj de la aliaj, kaj tiam li eble eĉ ne sentis amon por siaj similuloj, sed plivole malamoni kontraŭ la riĉaj bienuloj kaj deziron ĝuadi la envidatan povon por esti ankaŭ ESTRO.

Li, same kiel iu alia, estis la standardo de ribelado en regiono kie la subpremado de la terposedantoj kaj krimaj aŭtoritatoj estis pli akra. La sukceso ne estis dubinda. Tiam li kredis sin kun la rajto kaj la kapableco esti Gubernestro, fari leĝojn, transformi socian kaj politikan staton sen helpo de edukado. Esti Generalo, havi kelkajn milojn da homoj je liaj ordonoj, ĝuadi la honorojn de tiu rango, ne sufiĉis lin. Li volis esti ĉiopova vasalestro en tiu regiono.

La riĉaj bienuloj, anstataŭ akcepti la aferon kiel plenumita fakto kaj serĉi la plej konvenan solvon al la problemoj inter la fakto mem, ili intensigis siajn atakojn kaj intrigojn kaj obtenis de la Provizora Prezidanto De la Barra, ordonon por ke Huerta kaj Blanquet antaŭeniri de Cuernavaca al Cuautla por senarmigi la revoluciajn soldatojn kaj eĉ kapti Zapata'n mem . . . . .

Sendi tiujn du bonekonitajn militistojn malamiko de nia unua movado, kavalira movado, estis incitadi la tutan Morelos'an kamparanon.

Kaj la "zapatismo" — meksika bolŝevismo — naskiĝis. Zapata komprenis tre bone ke oni ne permesus lin esti Gubernestro, eĉ se Madero estus Prezidanto, kaj malkaŝe ribeliĝis.

Tiuj nesciuloj, alkondukitaj de Zapata kiu ne havis eĉ modestan instruadon, faris nekredeblajn kruelaĵojn kaj dum ok jaroj tiu regiono suferadis de la despoteco de nekonsciaj ekssklavoj deveniĝintaj estroj de la lando.

Kaj la registaraj armeoj kiuj intencis pacigi la ŝtaton, ankaŭ detruadis kaj mortigadis. Interna milito estas la plej sovaĝa el ĉiuj.

Ne mankis poste intelektaj individuoj el la klasika bolŝevismo kiuj iris tien predikadi malamon kaj la plej absurdajn teoriojn.

Kiel mi jam diris, en Morelos preskaŭ ne ekzistis mezklaso; do, kiam la riĉaj terposedantoj eliris la regionon, la tuta loĝantaro estis por Zapata, kaj tio aldonita al la topografio montara de la regiono kaj la varmego klimato neebbligis venki aŭ kapti Zapata'n, ĝis la 10an de la kuranta Aprilo, kiam Kolonelo Jesus M. Gŭajardo el la registara armeo mortigis lin.

Generalo Pablo Gonzalez, kiu kune kun Carranza kaj aliaj multenombraj generaloj faris la duan movadon 1913-14 kontraŭ la Generalo Victoriano Huerta, (senskrupula ambiciulo kiu perfidis Madero'n kaj mortigis lin malkuraĝe spite la fakto ke Madero estis la Prezidanto de la Respubliko) estas de tri jaroj la estro de milita pacigo en tiu regiono, kaj eĉ li pensas prezenti sin kiel kandidato al la Prezidenteco dum la venontaj elektoj.

Generalo Gonzalez, laŭ sia propra gazetaro diras, elpensis la "ruzajon" kiu finigus la vivon de Zapata:

Kolonelo Gŭajardo penis montri simpatian por la ribeluloj kaj promesis al Zapata ribeliĝi kontraŭ Carranza kaj kune kun sia regimento pasiĝi al la aliaj vicoj.

Zapata, malkonfida, postulis pruvon. Gŭajardo akceptis. Zapata ordonis al li kapti la urbon Jonacatepec sub la kontrolo de la registara armeo. Gŭajardo petis permeson de Gonzalez kaj la komedio — plivere tragedio — efektiviĝis. Kelkaj soldatoj de Gŭajardo mortis kaj kiam Jonatepec estis kaptita, por pli bone impresi Zapata'n, Gŭajardo liveris al li KVARDEK kaptitojn, kiuj laŭ la samaj Gonzalez'aj jurnalaj "estis pafigitaj de la bandito Zapata" . . . . .

Zapata ne plu dubis pri la sincereco de Gŭajardo.

Kaj je la unua oportuno, kiam la fama ribelulo estis enironta pordegon de bieno Chinamela, la Gŭajardaj gardoj kiuj devus fari la militajn honorojn al la Generalo, pafis lin kaj aliajn Generalojn kiuj akompanis lin, dum Gŭajardo persone, per revolvero, mortigis du aliajn Generalojn de Zapata.

Gŭajardo kunportis al Cuatla, kie Generalo Gonzalez trovas sin direktante la militajn movadojn, la kadavron de la nekaptebla ribelulo.

Gonzalez rekompensis tiun kuraĝan kaj gloran agon per S. M. 50.000 — el nacia trezoro kaj Prezidanto Carranza entuziasme promotis la Kolonelon kaj liajn oficirojn je la sekvanta rango, kaj gratulis Gonzalez pro la kolosa sukceso . . . . .

Kaj multaj jurnalaj plenigis paĝojn kaj paĝojn glorigante la triumfon de la ebla estonta Prezidanto de la Meksika Respubliko

Sic transit gloria mundi . . . . .

Meksikurbo, la 18an Aprilo 1919.

Ernesto E. Guerra

The following chairmen of committees have been appointed by the Executive Committee:

Finance — Charles M. Fyfe, Montreal, Que., Canada.

Propaganda — Rev. James M. Smiley, 130 Prince George St., Annapolis, Md.

Publications — Norman W. Frost, Esperanto Office, W. Newton.

Examinations — Herbert M. Scott, 1312 Purdy Ave., Moundsville, West Virginia.

GEMS OF ESPERANTO LITERATURE

En Siberio

En la "tajga"* de l' malproksima nordo misteraj lokoj ekzistas, pri kiuj la enlanduloj nevolonte parolas, eviteme respondante la demandojn: "tien nur la vento alflugas kaj la migrantaj birdoj sidigas dum sia flugo al la maro." Tie la akvoj reĝas; oni ĉie vidas ilin palajn kaj brilantajn, kaj la ĉielo pendas super ili pala pro ilia rebrilo. Sur la bluaj vastajoj vejnoj de akvumita tero serpentas kaprice, kiel polipaj papiloj. Sur la plataj bedoj de l' seka tero staras arbaroj maldensaj, kvazaŭ okulharoj; jen malgranda monteto aperas; jen oni trovas rivereton, kiu kunigas du akvujojn kaj per sia murmureto rompas la unutonecon de la starantaj akvoj. La okulo eraras en la perla spaco kaj ripozas nur sur la malklaraj desegnaĵoj de l' malproksimaj insuloj kaj promontoroj.

Mirinde malgaja lando.

Sed la dramon de tiuj-ĉi akvaj vastajoj kreas precipe iliaj . . . bordoj. La tieaj lagoj plej multe mirigas ne tiam, kiam la ventego ilin skuas kaj jetas furiozajn ondojn; ne en hela tago, kiam la ora suno kisas ilian bruston, malkovritan kvazaŭ en la dormo, kaj ili en siaj bluaj speguloj observas plej malgrandan nubeton, plej delikatan nuancon de la ĉielo, kliniginta super ili; nek en mallaŭta nokto, kiam la brilo de la luno tremas sur ili kaj la fajreroj de l' puraj steloj bruletas en iliaj nigraj profundegaĵoj; sed tiam, kiam pelataj de delikata blovo de l' vento miloj da iliaj etaj ondoj karesas la abomenajn bordojn, delikate murmuretante. La lagoj karesas ilin, ĉar ili posedas nenion alian: nek ŝtonegojn, nek altaĵojn . . . ĉar se ĉi-tiuj mizeraj bordoj ne ekzistus, la akvoj malaperus—forfluus en la oceanon, por ĉiuj same maldolĉan, indiferentan kaj profundegan. Ili do karese premigas al la marĉoj, trinkas la kotan akvon, lekas la muskojn malpurajn kaj ĉiftajn. De la griza, kvazaŭ senviva supraĵo nenio tiam rebilas . . . Reto de malbelaj sulkoj kaj de rustkolora ŝaŭmo fluas sur ili, puŝata de la vento, kaj en la bruo de l' ondoj oni aŭdas senliman malĝojon. . . .

Tiaj estas la tieaj lagoj, kiam ili vivas.

Sed vintre, kiam la vento ŝutas amase neĝon sur la glaciigintajn akvojn kaj la prujno blankigas la trunkojn kaj branĉojn de l' arboj, la ĉirkaŭaĵo fariĝas senlima, blanka, senviva, marmora mortintejo, kovrita de la glacia ĉielo. Tiam eĉ la vento tie ne fajfas. La malmoliginta tero kuŝas en nepriskribebla mallaŭto; la maldensa tajga kovras ĝin tie-ĉi kaj tie kvazaŭ aranea punto; la senmova, kruda aero premas ĉion, kiel multepeza kristalo. La suno leviĝas sen brilo kaj tuj subiras; la longaj noktoj, malsupre mallumaj, supre brilas fosfore. Nenio rompas la senvivan mallaŭton; nur iafaje ruliĝas la bruo de l' tero, krevanta pro la frosto, ĝi ruliĝas, kiel la tremo de l' mortigo, kaj ripetas ĝin febotreme ĉiuj partetoj de l' malmoliginta aero kaj ŝtoniginta tero, de l' arbaroj kaj akvoj, kaj ĝi fariĝas simila al la tondro. Ekster tio-ĉi . . . nenio. Tute . . . nenio! . . . Mallaŭto. Oni aŭdas la murmureton de l' prujnaj steletoj, falantaj teren. Frosto. La vojaĝanton ĝojigas la izoleco,—neniu ekster li suferas la malvarmegon.

—El "La Fundo de l' Mizero" de Vaclav Sieroŝevski.

* Virga Siberia arbaro.

FOR THE STUDENT

In Siberia

In the **tayga** * of the distant north lie mysterious regions of which the natives are loath to speak, but answer all questions with evasion: "Thither but the wind flies, and the migratory birds rest on their way to the sea." There the waters prevail; one sees them everywhere, pale yet lucent, and the sky broods over them pale from their reflection. Across the blue wastes wind at will veins of drenched earth, like polyp tentacles. On the flat beds of dry land stand forests sparse as eyelashes; here a low hill swells; there one discries a rivulet, joining two basins, and breaking with its gentle murmur the monotony of the stagnant floods. The eye wanders thru pearly space, to rest only upon the dim outlines of the distant islands and capes.

Thrice dismal land!

But the drama of those watery wastes is wrought chiefly by their shores. The lakes of that region are most impressive not when the storm churns them into furious waves; not on a bright day, when the golden sun kisses their bosom, uncovered as in sleep, and in their blue glass they fix each smallest cloudlet, each daintiest tinge of sky bending over them; nor yet in the still night, when the sheen of the moon trembles upon them, and the glance of the pure stars thrills their deep black gulf; but what time, urged by a gentle breath of wind, thousands of their tiny waves caress those loathesome shores, softly murmuring. The lakes caress them, for they have naught else—neither rocks nor steepes. For if it were not for these wretched shores, the waters would pass away, to lose themselves in the bitter, wild, illimitable depths of the ocean. So they cling fondly to the marshes, drink the filth, and lick the foul and crumpled mosses. From the gray, as it were lifeless, surface nothing is at such times reflected—a network of ugly furrows and rust-colored foam flows upon it, driven by the wind, and in the sound of the waves one reads unutterable gloom.

Such are the lakes when they live.

But in winter, when the wind flings a burden of snow upon the frozen waters, and the hoar frost bleaches the trunks and branches of the trees, the scene becomes illimitable, white, empty, lifeless — a marble dead-house, domed with the icy sky. Then even the wind's shrill note is hushed. The hard-set earth lies in unutterable stillness; the sparse **tayga** drapes it here and there as with a spider's web; the pulseless, raw air weighs on all things like a ponderous crystal. The sun rises without lustre and sets immediately; the long nights, dark below, gleam aloft with phosphorescent brilliance. Nothing breaks the lifeless hush; only at times is heard the roll of the earth bursting under the frosts; it rolls with the tremor of death-agony, to be answered in shuddering echo from every region of crystal air and stony earth, from the forests and waters, until it becomes like thunder. Aside from that — not a sound — not a whisper — stillness. One hears the lightest tinkle of the rime particles falling to earth. Frost. The traveler exults in his isolation, none but he bears the bitter cold.

— From "The Depth of Misery" by Wacław Sieroszewski.

*: The virgin forest of Siberia.

We have received a number of requests for parallel translations. We believe these may satisfy the need somewhat, tho we hold it the duty of this magazine is to furnish rather Esperanto literary matter to be studied by the beginner with a dictionary, that a permanent vocabulary may be acquired. All play and no work makes Jack a dull shirk.

These selections are designed to give some small idea of the scope and richness of Esperanto literature. The English translation, while idiomatic, has the single aim of representing as faithfully as possible the Esperanto text. Of course, like every living language, the international also has its untranslatable elements, and only the adept can appreciate their beauty and possibilities in the hands of masters. The appended notes are not meant for beginners, and are critical and literary, rather than pedagogical in their nature.

The first selection is from the Polish, translated into Esperanto by a Pole.

Notes

Enlanduloj, as the derivation and context show, refers to natives of the country at large (Siberia) rather than the "mysterious regions." Natives of the immediate locality would be **tieuloj** (Ekz. sek. 30) — "To be" in the sense of "to exist" is in Esp. seldom represented by **esti**. Here we have **ekzistas**, and we also find **sin trovas**, **troviĝas**, **kuŝas**, **sidas**, etc. **Esti** is almost entirely "copulative," joining the subject noun or pronoun to another noun, pronoun or adjective. — **nevolonte parolas**: note from the Eng. translation how the main and subordinate words swap places in the two languages—in Esp. "speak" being the finite verb, while in Eng. "are loath" being that. It is often necessary to turn a construction in this way in rendering from one language to the other. — **la demandojn**: the **la** is "generic," referring to all questions that would be asked (Fruictier II, 12). — **alflugas**: the **al** simply repeats the "end of motion" idea contained in **tieN**: prepositions in composition often thus repeat and emphasize an idea expressed in the clause (Cp. Ekz. sek. 31: **la birdo deflugis de la arbo**, **alflugis al la domo kaj surflugis sur la tegmenton**). This construction (foreign to Eng.) is Greco-Latin in origin. — **sidiĝas**: lit. "perch." — **reĝas**: lit. "are king" (Greek **basileuousei**). — **oni ĉie . . . rebrilo**: notice how clear and elegant the agreement of adjectives makes this and similar passages. The sky taking its reflection from the waters, rather than the reverse, is a poetic conception foreign to our usual thought, but not without peculiar beauty, however unscientific. — **akvumita**: "drenched" or "sodden" — this is the only instance we have noted of the word in this sense: **akvumi** or **akvi** elsewhere means "to water." — **serpentas**: a picturesque word obviously from **serpento**. The structure of Esp. is such that the **majstroj** can flash a metaphor into a passage by a simple change of grammatical endings. — **eraras = vagas**: used in this sense also by Zamenhof (F. K. 330). — **deseĝnaĵoj**: lit. "sketches."

The punctuation ". . ." does not, as in Eng., indicate an abbreviation of the original text, but fulfils the same function as our dash "—". — **la dramon . . . kreas . . . bordoj**: the inversion of the accusative, a great literary convenience, can only be represented by Eng. passive construction. — **tieaj**: note how the adverb is transformed into an

adjective: this free interplay of grammatical endings (as we noted in *serpentas* above) is what gives Esperanto such marvelous expressiveness with most economical material. It is said that Handel's music owes its calm magnificence to the fact that he built his harmony out of comparatively few chords by skilful composition. — *kvazaŭ*: in the introduction of similes we find sometimes *kvazaŭ*, sometimes *kiel* (as in the next paragraph): the connection expressed by *kiel* is more intimate. — *fajreroj* . . . *bruletas*: lit. "sparks . . . smoulder." Dist. *eta* and *malgranda*: the former meaning "tiny." — *ŝtonegojn*: the old word, now generally *roko*. — *murmureTante, profundeCan, partEToj, malvarmeGo*: note thruout this selection the skilful, unobtrusive, but highly effective use of the suffixes *-et-*, *-eg-*. These suffixes are perhaps the worst abused by pseudo-litterateurs with small imagination. — *kotan akvon* . . . *muskojn malpurajn kaj ĉifitajn*: the position of adjectives is normally before their nouns, but they are freely put after the nouns for euphony or emphasis, or both. — *DE la griza*, etc.: tho *de* may be rendered in Eng. either "of," "by" or "from" (having, as it does, a sense not coverable by any single Eng. word), in good Esp. there is never any hesitation as to what the word means.

Sutas: "sprinkle" (a solid, as salt out of a salt cellar); "sprinkle" (a liquid) is *ŝpruciĝi*. — *amase*: Esp. adverbs are commonly succinct and express what would be a phrase in Eng.: here lit. "in a mass." — Dist. *prujno* and *frosto*: the former is the result of the latter. — *mortintejo* (an *ejo* for *mortintoj*). — *kovrita de*: in Ekz. sek. 35 we find *kovrita per*. — *aranae punto*: the commoner word is *aranaejo* (as F. K. 22). — *mortigo*: note force of suffix *-ig-*; not "death" but "a becoming dead," i. e. "death struggle": the only instance of this word we have noted, the usual word for the idea being *agonio*. — *febrotreme* from *febrotremo*, "ague." — *Ekster tio-ĉi*: this use of *ekster* is characteristic of Kabe; the more usual Zamenhofian prep. is *krom*. — *steletoj*: note the picturesque word: "starlets." — *teren*: "to earth," lit. "earthwards." — *La vojaĝanton* . . . *izoleco*: note the inversion. — *neniu ekster li*: for *ekster* cp. note just above.

BEST TRANSLATION FROM JUNE NUMBER

In the year 1878 it seemed to me that it would be enough for the language to have a grammar and a dictionary; I ascribed its ponderousness and awkwardness merely to the fact that I did not yet have it sufficiently well in hand; but practice always more and more convinced me that it still needed a sort of indefinable something, the comprehensive element, which would give it life, and a definite, consistent "spirit."

Ignorance of the spirit of the language is the reason why some Esperantists, having read very little Esperanto, write without error, but in a ponderous disagreeable style — while those of more experience write well and consistently, to whatever nation they belong. No doubt the spirit of the language and of the times will undergo many changes, although little by little and unnoticed; but if the first Esperantists should fail to find in the language a well defined fundamental spirit each would commence to pull his own way, and it would remain forever, or at least for a very long time, an awkward and life-

less collection of words. I then began to avoid literal translations from the various languages, and attempted to think directly in neutral Esperanto. Afterwards I noticed that in my hands it ceased to be a baseless shadow of this or that language, with which I had to do at the moment, and acquired a spirit and life of its own, a well defined and distinct physiognomy, free from dependence on any outside influences. Speech then flowed by itself, flexibly, gracefully, and with entire freedom, the same as my living mother tongue.

—Extract from a private letter of Dr. L. L. Zamenhof.
Done by D. M. Lynds, 1821 Delaware st., Berkeley, Cal.

TRANSLATE INTO ESPERANTO

People of the United States who, previous to the world war were content to feel that they lived in the richest country in the world and boasted unlimited resources, have learned from the conservation and price-fixing systems that there are limits to the resources and the production of even the United States. They are today looking with more respect and appraisal on the resources of other countries. They have been surprised to learn that Brazil has untouched virgin forests estimated at one-quarter of the standing timber of the United States. Uruguay sends into the United States one-eighth of the entire wool imports of this country, and has risen to third place in sending hides to the United States, being exceeded only by Argentina and Brazil.

— UJO aŭ — IO por LANDNOMOJ

Ni estas ricevintaj antaŭ kelkaj tagoj la ĉi suban leteron:

— Permesu, ke mi atentigu al vi, ke la nomo de nia lando estas Anglujo, ne Anglio. Mi loĝas (angle) en "England," sed tute ne en "Anglia." Hodler en sia gazeto tute erare kredigas, ke la L. K. proponas la sufikson -io. La L. K. neniam eĉ konsideris la aferon.

Samideane via

M. L. Butler

Ni estas iom embarasata pri tiu afero. Sendube ne taŭgas al ne-eminentulo esprimi opinion pri la afero. Antaŭ kelkaj monatoj ni legis en "Esperanto" proponon pri formo por nomoj geografiaj **rekomendita de** la Lingva Komitato aŭ ĝia plimulto. Ni pensis ĝojege: — Ho, ili jen vivas. Unuokaze la komitato agas pli ol nur rajtigi la vortojn de spertega vortaristo. Certe ni akceptas tiun rekomendon.—Anstataŭ plidaŭre elpreni la pomojn de unu pomujo en la pomujo kaj porti ilin per pomujo ĝis pomujo en Pomeranujo, ni nun povas elpreni pomojn de unu pomarbo en la pomĝardeno kaj porti ilin per pomkorbo ĝis pommagazeno en Pomeranio.— Ĝojege ni komencis uzi tiun ĉi formon novan, sed post kelkaj monatoj ni rimarkis ke kelkaj, eble kvarono, el la gazetaro ne uzas kaj eĉ protestas la novaĵon. Krom tiuj, kelkaj gazetoj komencis gardeme anstataŭi ambaŭ formojn per "lando" ĉiam kieble. Ni demandis la opinion de certaj eminentuloj kaj trovis ilin plimulte favoraj al "-io." Oni demandas ĉu la Lingva Komitato, ĉu la Akademio posedas la rajton fari la decidon (Kiu scias, bonvolu citi al ni ia leĝon pri tio).

Ce la Angl-landa Kongreso oni forte protestas la diron kaj la agon de la redaktistaro de "Esperanto." Ĝis nun ni vane atendas iun oficialan komunikon de aŭ per la Centra Oficejo en Parizo, kiu sole kre-

deble povas konstati la faktojn. Ni intencas lojale akcepti laŭlegan ordonon de la laŭlega aŭtoritato, kiom ajn ni bedaŭras la okazon kaj la prokraston. Ĝis ni ricevos tian komunikon, ni uzos aŭ unu aŭ alian formon. Pardonu se ni sugestias ke la gazetaro kiu ne ricevas oficialan komunikon certe ne povas aljuĝi la veron je distanco. Se ne ekzistas kaj funkcias nuna kaj laŭlega aŭtoritato kiu juĝas kaj parolas, sendube iu proponanto de ŝanĝo aŭ novaĵo sekvos sian proponon ĝis herezo.

— N. W. Frost.

OUR EXCHANGES

Owing to the rapid increase in our exchange list, it will only be possible henceforth to mention in detail new magazines received.

Verda Stelo (Tomsk, Siberio, postbox 34) no. 2-3, 1919:— editorial difficulties; Dr. L. Zamenhof; E. in schools; Eccles experiment; testimony of the great; E. and Cooperatives; E. abroad; **Muneto Abe, story of 11th cent. Niphon; Orienta E. Oficejo at Svetlanskaja 19 kv. 3, Vladivostock; long and interesting chronicle of all Siberia—10 r. to end of year: (a few copies for sale here at \$0.10).**

Hokuriku Correspondence Exchange Bulteno — classified addresses of correspondents in E. and other languages by the thousand.

Nouvelles Academiques (in French, German and Esperanto) —May 24—organ of Swiss Bulgarian Students League.

Fluganta Skribilo—Aug.—this well known monthly in shorthand we welcome back to our ranks: \$.50 per year at 6 bd. Voltaire, Issy, Seine, France Also from same address:

Komerco per Esperanto—Aug.—for the spread of business relations thru Esperanto: organ of Komerco kaj Industrio per E. Asocio.

June—Literaturo; Brazila Esperantisto; Svisa Espero; E. Finnlando; La E. Voĉo; France E.; La Espero; B. Katalunya E. F.;

July—La Monde E.; Esp., B. B.; Ned. Katoliko; Esperanto; Eklezia Revuo; Progreso

August—Holanda Pioniro; E. Monthly; British E.; World Salesman.

Teknika Revuo—July—will hereafter appear in Esperanto: S-ro Jung has taken over its direction.

Ni devas danki al S-ro de Saussure ke li lasis la Teknika R. por la Esperantistoj kaj provas disvastigi siajn aliigojn alie. Ni ricevis de S-ro de S. la unuan numeron de lia "Esperantido", ankaŭ la du broŝurojn de stranga enhavo, sed kial ni ne povas ŝpari la tempon por lernadi novaĵojn, ni devas nur diri tie ĉi ke Prof. de S. havas menton tre fruktodonan en novaj ideoj, sed la logiko kiel starejo de ĉielarko ŝajnas ĉiam lin eviti. Kredeble li estos pli valora kiel elprovisto de lingvaĵoj ol kiel ŝanceladanta Esperantisto.

The (Llano) Colony Cooperator for June gave over a page to Esperanto news compiled by C. C. Coigne. This is the very interesting organ of a Socialist experimental community at Leesville, La.

The Good Companion, a chess magazine familiar to all chess lovers, on July 15, gave us a favorable word and inserted one of our propaganda folders.

The Equitist of Bay View, Wash., a weekly for Economic discussion, gave a column write-up to our movement, using April A. E.

BOOKS RECEIVED

Otavan Esperantosarja: eight booklets in Finnish — (1) E. grammar. (2) Essence and Future of E. (3) Esp. Maailmankirjalhsuuden kielina ynna kirjallisuusluettelo. (4) E. in 1917 and 1918. (5) E., the workingman's Latin. (6) E. Rautateilla. (7) Schools, history, Saxon E. Institute. (8) Ido's Rise and Fall. — at prices ranging from ¼ to 2 fm. obtainable at Finnlanda Esperanto Oficejo, Uudenmaank 10, Helsinki, Finland.

Esperanto ante el Comercio — an 8-page propaganda leaflet, Florida 157, Buenos Aires, Argentina

La plus forte Garantie de la Societe des Nations: Rollet de L'isle — the reason for Esperanto; price 0.60 f. at the Centra Oficejo, 51 rue de Clichy, Paris, France.

Religio kaj Scienco: Esslemont — the Bahai teachings clearly summarized in good Esperanto, translated from "Star of the West" of July, 1917: 28 pages 6 pence at B. E. A., 17 Hart St., London.

ce P. Flageul, ed. Fluganta Skribilo, 6 bd. Voltaire, Issy, Seine, France
Methode de Stenographie Esperantiste (et Francaise), 50 p. 1 f.
Malgranda Lernolibro de Esperanta Stenografio: 16 p. ¼ f.

Resumo, flugfolio, one-eighth f.

Bulgara Esperanto-Biblioteko aims to aid the reciprocal acquaintance of peoples. There have already appeared—

No. 1. La Bulgara Lando kaj Popolo (with ethnographical map), see our May number for review of this excellent work. 128 pp.

No. 2. El la Proksima Oriento (with ethnographical map). This book contains notable historical summaries of the political and literary life of the nations of late separating from Russia from Finland to the Caspian Sea. For the American the books of this beautifully printed collection present short but highly interesting accounts of peoples scarcely if at all treated in the popular histories of Russia (and the recondite histories as von Hammer, etc., scarcely touch upon the last half century). Perhaps in places (in No. 2) the author follows his source a little too closely, as when, p. 55, Jagello is reproached for not aiding the Muskovite Christians, or, p. 9, where the real founders of Ukrainia, the Cosacks, are passed over almost in silence. As Esperanto the books are excellent, p. 54 "nomitaj" for "alvokitaj" and p. 57 "navigis" being the only errors we noted. No. 1 \$0.80, No. 2 \$0.50; both obtainable at the Esperanto Office, West Newton, Mass.

Angla kaj Esperanta Etimologioj: Stuart-Menteth — classes of words English and Esperanto, so arranged and printed as to bring out the roots in them: 9 pence at the B. E. A.

Libro de Komuna Preĝo, kajero 1: contains Order of Morning Prayer; Order of Evening Prayer; Litany, etc.—8½d.; published by the Eklezia Esperantista Ligo, Farnley Tyas Vicarage, Huddersfield, England.

PRESS NOTICES

The Journal of Electricity 17 1-3 Second St., San Francisco, Cal., for August 15, contains an introductory article by Judge Daingerfield on and in Esperanto. If interest is shown, this valuable journal, which circulates all about the Pacific, will start a course of Esperanto lessons.

The St. Petersburg (Fla.) Daily Times, July 3 and 6, told of our meeting at Montreal.

NOTES FROM ABROAD

In Budapest Esperanto has been officially used by the Ministry of Foreign Affairs, the Academy of Science, the Scientific University, the Social Museum, and the State Committee of Information.

August 24th occurred the decennial feast of the Nederland Esperanto Club. Espero Katolika will probably soon reappear.

The Bolshevik (Russian) ministry, school division has organized a commission on which is Evstyeff to look into the international language question. Esperanto is a very live subject in Russia.

La Progreso of Bohemia, one of the best of the Esperanto national monthlies offers a free subscription for any person who will translate any one of its articles on Cheko-Slovakia and get it printed in a periodical of his own country.

Mr. Nicolas F. Nicolaev of Case Bourg de Four, Geneva, Switzerland, proposes the foundation of an International Bank of Discount and Information Service and desires correspondence to that end, especially with business men and those who "mean business."

Raporto pri Lodza Esperanto Movado

Okazis ĝenerala jarkunveno de Lodza Esp. Soc. El la jarraporto oni vidas, ke la societo multon faris por antaŭenpuŝi nian movadon en la urbo kaj en provinco. La societo kalkulas nun 300 membrojn kaj kelkcent kursanojn. La biblioteko "Zamenhof" havas 500 librojn. En la lasta jaro estis gviditaj 7 grupoj: 5 en pola instrulingvo kaj 2 en germana. Estis aranĝitaj 6 senpagaj propagandaj vesperoj kaj 1 ĝardenfesto, kiu donis moralan kaj materialan profiton. Por kunteni la gesamideanojn estis somere aranĝitaj ekskursoj, kiuj multe helpis al popularigo de Esperanto. En februaro okazis granda Esperanto ekspozicio, kiu daŭris 4 tagojn. Por tiu ekspozicio la estraro de la L. E. S. venigis ĉiujn medalojn kaj insignojn de D-ro Zamenhof. Ĉe la ekspozicio estis aranĝita "varba kaj informa fako," kie oni akceptis aliĝojn por kursoj. La ekspozicion vizitis 600 personoj. Ĉiuj lokaj gazetoj bone favoras al Esperanto, precipe "Neue Lodzer Zeitung," kiu ĉiudimanche aperigas "Esperanto Angulo"-n. En la nova estraro estas elektitaj: prez. H. Zimmerman, v. p. Artur Seiler; sek.: I. Chimovicz, Waksman, B. Krysztat; kaj komitatanoj: Chmielinski, Rozental, Ber-man, Lys, kaj Hiller.

Okazis funebra vespero por honorigi la memoron de nia Majstro en la salono de artpentristoj. Malfermis la vesperon S-ro A. Seiler, petante la ĉeestantojn leviĝi de la seĝoj. S-ro D-ro Helman en pola lingvo parolis pri la verko de D-ro Zamenhof. Sekvis deklamo "Je memoro de nia Majstro" verkita de F. Hiller kaj deklamita de F-ino L. Feliks. Ĉe la fino S-ro H. Zimmerman havis sukcesplenan paroladon pri D-ro Zamenhof. La funebra vespero estis bone vizitata kaj la gazetaro aperigis notojn. Ĉe la societo funkcias nun du grupoj, unu en pola kaj dua en germana lingvo. Oni fondis literatur- kaj bibliotekan komisionon, kiu vigle komencis labori. Laŭ iniciato de L. E. S. inter la ĵurnaloj en ĉiuj kafejoj kaj manĝejoj ankaŭ estas metita "Esperantista Voĉo." Oni intencas fondi en Lodz kaj najbaraj regionoj "Komerca Oficejo per Esperanto," sub la gvidado de S-ro I. Ĥimoviĉ.

Aperis en loka gazeto artikoloj de I. Ĥimoviĉ pri Ĉefeĉ, Ligo de Nacioj kaj Esp-o. kaj pri la tutmonda Esperanto movado.

Estraro de Lodza Esperanto-Societo en Lodz — I. Ĥimoviĉ

S-ro H. W. Fisher, Julio la 13an, ĉeestis akcepton al franca komitato de la Komitato pri Normigo de la Usona Instituto de Inĝinieroj de Elektro (Standardization Committee of the American Institute of Electrical Engineers) kaj ricevis ne-atenditan peton por parolo pri Esperanto. Lia parolado elvokis multe da interesiĝo.

The Internacia Komerca Revuo, Case Central E. 101, Zurich, Switzerland, is to reappear shortly.

* * * *

AUNT JULIA

Sai, Gurleez,hou duu eu expekt ever tuu komeun with eur bruth-erz ov thi uther stahrz and planets if eu kanot komeun with eur bruth-erz ov thi erth? Esperanto iz eezi-er than Ing-glish,—yes! and moar expresiv; but eu woant bileev that til eu trie it. —Bayonne Times, N.J.

Ciu Esperantisto devas legi

ESPERANTO Oficiala organo de Universala Esperanto-Asocio Internacia monata gazeto tute en Esperanto

16—20 paĝoj de plej bona teksto

Diverslanda kunlaborantaro

Direktoro: HECTOR HODLER

Enhavo: Artikoloj de ĝenerala intereso pri nuntempaj internaciaj problemoj, socialaj demandoj, geografio, ekonomio, scienco. — Literaturajoj. — Esperantismo: Artikoloj pri propagando kaj utiligo de Esperanto. — Kroniko. — Tra la gazetaro. — Tra la libraro. — Oficiala informilo de U E A. — Lingvaj Studoj. — Anoncetoj, ktp.

Jara abono: Ordinara eldono, 5 Frankoj. Luksa eldono: 6.25 Frankoj
Senpaga specimeno laŭ peto

Administrejo: Museumsstrasse 14, BERN (Svisio)

"THE WORLD SALESMAN"

(Grown out of the Japan Salesman)

A Monthly Commercial Review, published in Yokohama, Japan, by an American concern

THE WORLD SALESMAN is the first commercial journal to have drawn attention to the value of Esperanto as the common commercial language. It has regular articles on Esperanto, and publishes the names of firms using the international language.

It will keep you posted on World Trade. If you want to do business with the Far East or any other section, IT WILL PAY YOU TO ADVERTISE IN THE WORLD SALESMAN.

Advertising Rates on application. Subscription, \$5.00 for two years.

HEAD OFFICE: 51, YAMASHITACHO, YOKOHAMA, JAPAN.
NEW YORK OFFICE: SINGER BUILDING.

DEZIRAS KORESPONDI

One insertion: 10 cents; four insertions: 25 cents. Announcement consists only of name and full address.

Unufoja anonco: 20 sd.; kvarfoje 50 sd. Anonco konsistas nur el nomo kaj plena adreso.

Moskvo (Rusl.), Arbat Denejnij, per. 4 kv.11.
F-ino Adja Bikova deziras intersangi Pk. 2

F-ino Maria Martin, 1102 W. Church St., Urbana, Illinois, Usono. Nur kun geiremduloj. 4

S-ro Jose Alvarez Garcia, Ave. 18 de Julio No. 1020, Montevideo, Uruguay. 3

M. Amiel, Box 1029, El Paso, Texas.

S-ro William J. Leahy, Box 55, Stonington, Conn., Usono. 3

Giles Edgar Kindley, Davidson, N. C., Usono. 3

S-ro William J. Leahy, Box 55, Stonington, Conn., Usono.

S-ro Petro Babič, G.P.O., Auckland, New Zealand (Il. PK).

S-ro Jakov Vodanović, G.P.O., Auckland, New Zealand, (Il. PK) 8

S-ro Fernand Lepereq, Soldato, 13a reg. Inf., Andeloncourt par Clesmont, Haute Marne, France. Ciam respondos.

S-ro N. Rudnický, poŝtofiscisto, Taškent Ie, (Russian Turkestan, Central Asia), pri vivo kaj laborkondiĉoj en Ameriko Ĉar leteroj ne estas riceveblaj, skribu per PK.

S-ro N. T. Goddard, 113 N. Univ., Vermillion, So. Dakota, Usono. 2

F-ino Leona M. White, Beloit, Kans., Usono. Nur kun fremduloj. 2

S-ro W. O. Wanzer, Beloit, Kans., Usono. Nur kun fremduloj. 2

S-ro Henriko Chantry, Tendaro 1, Barako 30, Zeist, Holland.

S-ro Albert Burkett, 113 N. Univ., Vermillion, So. Dakota, Usono. 2

S-ro Wm. A. Knox, 113 N. Univ., Vermillion, So. Dakota, Usono. 2

S-ro M. W. Pangburn, 113 N. Univ., Vermillion, So. Dakota, Usono. 2

MONOGRAM-PRESILO

Oportuna, kompakta, distingiga, neta, ĉiamdaŭra. Ideala donaco por ia okazo.. Unu aŭ du ĉefliteroj—25 cendoj.
Leahy's, Bx. 264, Alexandria, Va.

MIGRANTAJ KARTOJ ! ! !

6 FOR 10 cts. 25 FOR 25 cts.

E. H. BECKER

332 Third Ave., Dayton, Ky.

Kiel Mi Scias ke la Mortintoj Revenas
by W. T. Stead, late of London
one of the leading Esperantists of England.
Esperanto translation soon to be issued.
Prices not yet set, but information will be forwarded on receipt of inquiry, when published. Boston Esperanto Society, 402 Pierce Bldg., Boston, Mass.

SHEET MUSIC

IN

ENGLISH & ESPERANTO

WITH KEY TO ESPERANTO

Evening and Morning

Torn From Each Other

Save the Boys

Peace Between Nations

The Home Place

The Santa Claus Ship

A Cruel War

America's Prayer for Peace

Too Precious To Lose

Lay Down Your Arms, Ye Nations

No Flowers For Me When I'm Gone

Save United States From Rum

United States of Europe

If 'Twas Your Boy or Mine

Two Songs in One Each 15c postpaid

A. E. BEATTY, Cardington, O.

YOU NEED IT

IN

Correspondence & Conversation

THE HARRIS'

ENGLISH ESPERANTO DICTIONARY

25 CENTS POSTPAID

THE AMERICAN ESPERANTIST CO., Inc.

WEST NEWTON, MASS.

RIMARKINDA SPERTO

Antaŭ ne longe Emerson-a Vendisto montris en sia montra fenestro novan Emerson-an Fortepianon.

Post malmulte da tagoj ĝi vendiĝis. Metinte alian samloken, oni denove spertis same.

Montrinte trian, la rezultato estis ankoraŭ -- respondo ; kaj trian vendadon oni faris je plaĉegata kliento.

Emerson-a beleco de fabrikado starigis intereson, kaj Emerson-a beleco de tono efektivigis la vendadon.

Vi estas invitata vidi kaj ludi la Emerson-an Fortepianon por vi mem kaj juĝi pri la indeco kiu farigis tian rekordon kia tiu ĉi.

Vendistoj en ĉefaj urboj kaj urbetoj

Petu Katalogon

EMERSON PIANO COMPANY

Boston, Mass.

(Fondita 1849)
